

C H I L D

Nelivuotiaiden lasten terveys ja hyvinvointi

– alustavia tuloksia esi- ja
alkuopetuksen käyttöön

Hyvinvointiareena 15.9.2017

Tutkimuspäällikkö Johanna Lammi-Taskula, THL

SUOMEN AKATEMIA

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

UNIVERSITY
OF TAMPERE

THL

strateginen TUTKIMUS

Taustaa

THL:n Nelivuotiaiden terveys, hyvinvointi ja palvelut –kysely (NEVA) on osa Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen neuvoston (STN) rahoittamaa CHILDCARE-hanketta.

- STN:n rahoituksella kehitetään toimintatapaa, jossa yhteiskunnan kannalta merkittävä, korkeatasoinen tutkimustieto tavoittaa monipuolisesti tiedonkäyttäjät ja antaa entistä paremmat mahdollisuudet tutkimustietoon pohjautuvalle päätöksenteolle yhteiskunnan eri osa-alueilla.
- CHILDCARE-hanke on osa STN:n Tasa-arvoinen yhteiskunta -ohjelmaa. Sen tavoitteena on selvittää, sisältyykö lastenhoidon tukien ja varhaiskasvatuspalvelujen järjestelmään epätasa-arvon mekanismeja mm. alueiden, perheiden, lasten, ja sukupuolten välillä.
- CHILDCARE-hanketta toteuttavat Jyväskylän yliopisto, Tampereen yliopisto ja THL. Sitä johtaa prof. Maarit Alasuutari (JY).

<https://www.jyu.fi/edupsy/fi/tutkimus/tutkimushankkeet/kotisivut/childcare>

NEVA toimii pilottina THL:n valtakunnalliselle tiedonkeruulle (LTH), joka toteutetaan nelivuotiaiden osalta vuonna 2018 osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)-kärkihanketta.

- <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/childcare-tutkimushanke>

NEVA-kyselyaineisto

- Aineisto kerättiin syksyn 2016 aikana viiden kunnan* 35 eri neuvolassa nelivuotiaan laajan terveystarkastuksen yhteydessä.
- Terveystarkastaja kertoi vanhemmille hankkeesta ja pyysi suostumuksen lapsen tietojen antamiseen sekä antoi linkin ja tunnukset vanhempien kyselyyn.
- Terveystarkastaja (tai th ja lääkäri yhdessä) täytti lapsikohtaisen lomakkeen ml. varhaiskasvatuksesta saadut tiedot (53 % lapsista).
- Terveystarkastaja oli tavannut $\frac{3}{4}$ perheistä myös aiemmin.

*Helsinki, Jyväskylä, Salo, Tampere, Ulvila

Aineisto

- Vastaajina 139 terveydenhoitajaa ja 326 vanhempaa (90 % äitejä).
- Aineistossa tietoja 743 nelivuotiaasta lapsesta (47 % poikia, 53 % tyttöjä).
- Perheistä 89 % ydinperheitä (lapsen vanhemmat asuvat yhdessä, lapsi asuu vanhempien kanssa)
- Vanhemmat korkeasti koulutettuja: n. 40 %:lla yliopistotutkinto, kolmasosalla amk tai opistotutkinto.
- 90 % vastanneista vanhemmista syntynyt Suomessa.
- Kieltäytyneitä/pois jääneitä neljäsosa perheistä, näistä joka viidennellä ongelmana kielitaito.
- Terveydenhoitajat raportoivat huolta perheestä neljäsosan kieltäytyneistä kohdalla.

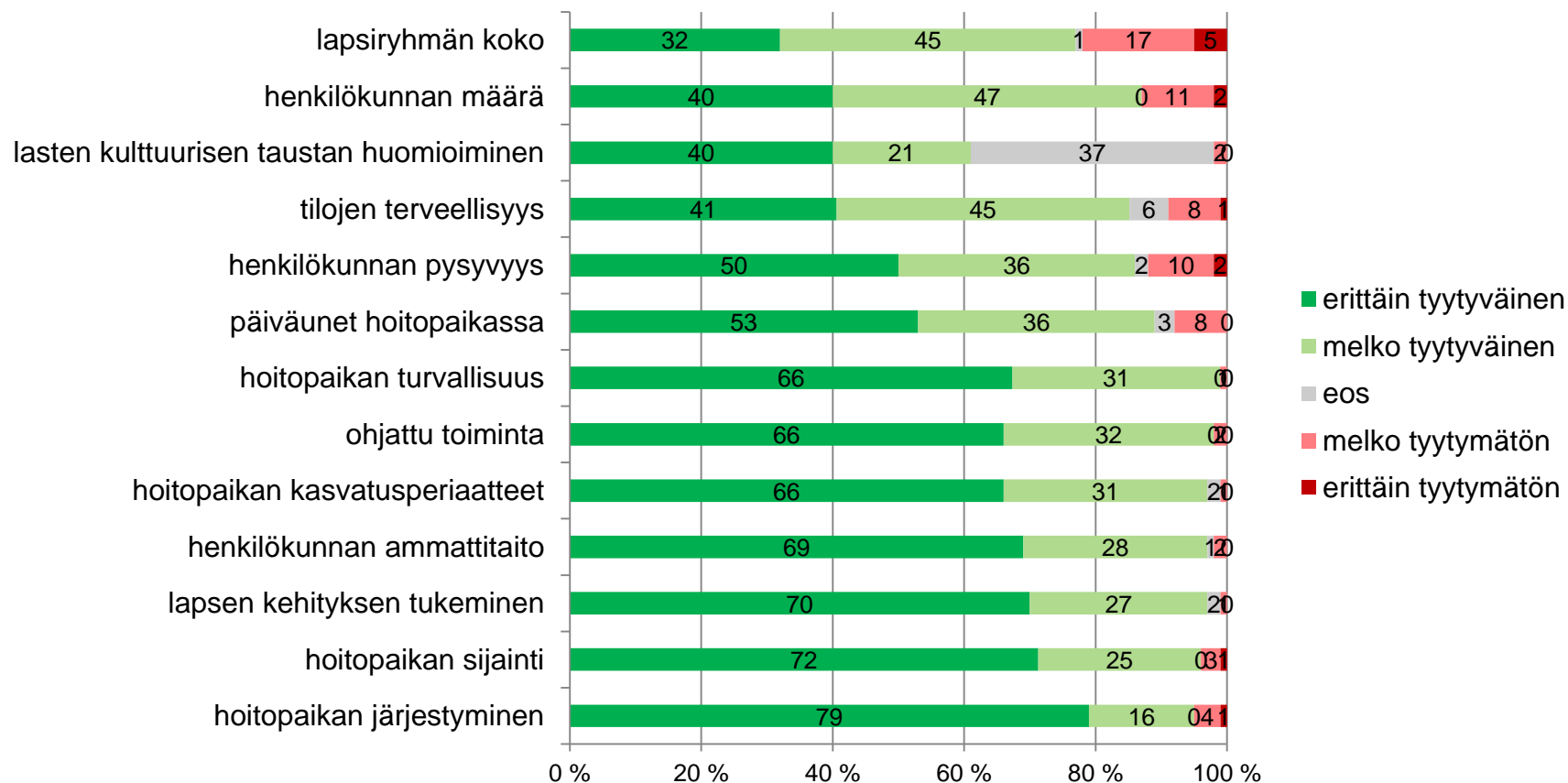
Nelivuotiaiden hoitoratkaisut

- Aineiston nelivuotiaista vastaushetkellä 78 % päiväkodissa, 7 % perhepäivähoidossa, 1% palkatun hoitajan hoidossa ja 14 % vanhemman hoidossa.

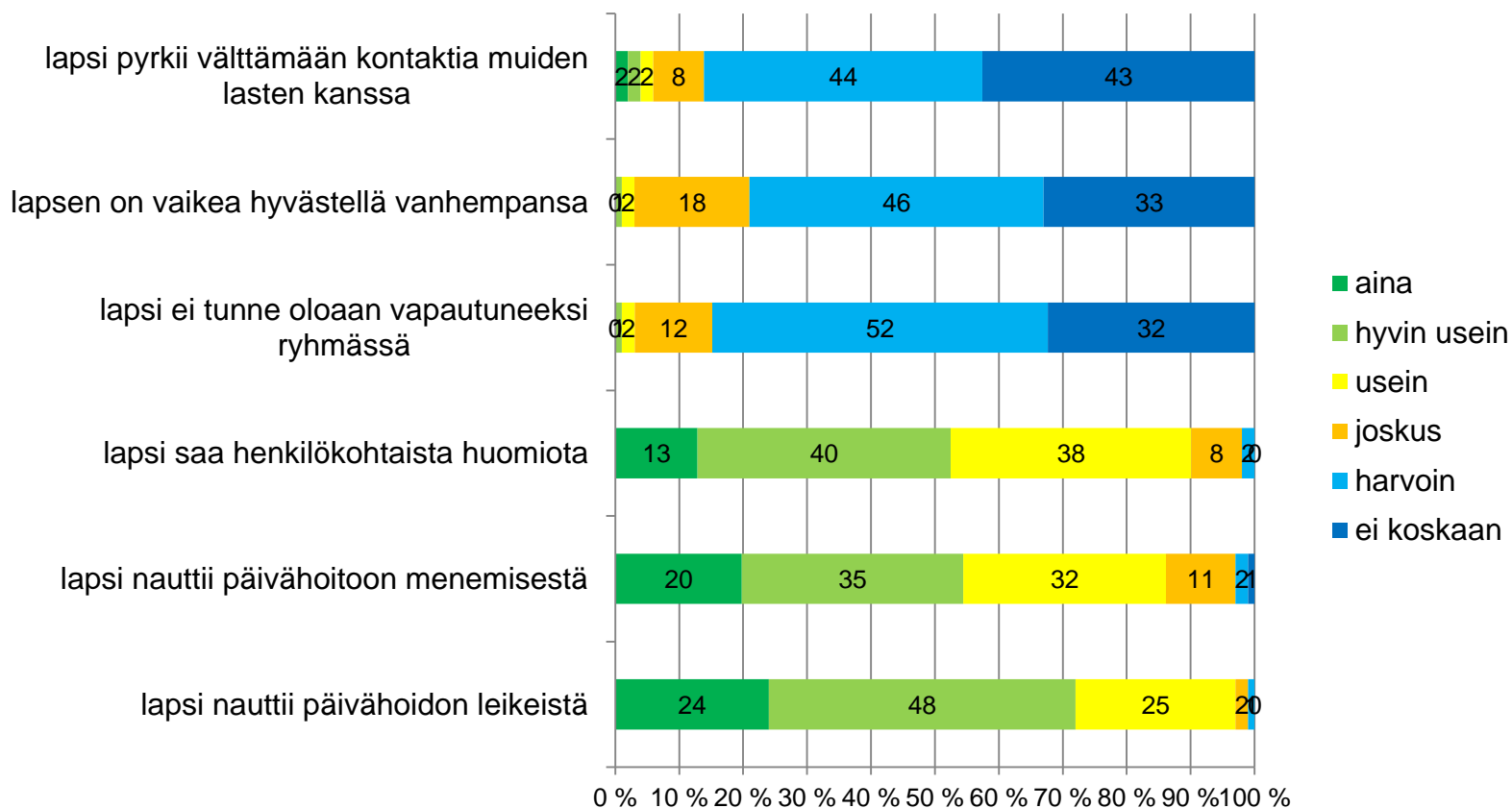
(2015 THL: $\frac{3}{4}$ 4v kunn. tai yks. varhaiskasvatuksessa)

- 92 % on ollut säännöllisesti muun kuin vanhemman hoidossa (mukana myös esim. isovanhempien tai au pairin hoito).
- Alle 1,5 –vuotiaana hoidossa aloittanut joka neljäs, alle 2-vuotiaana lähes puolet, 3+ -vuotiaana joka viides.

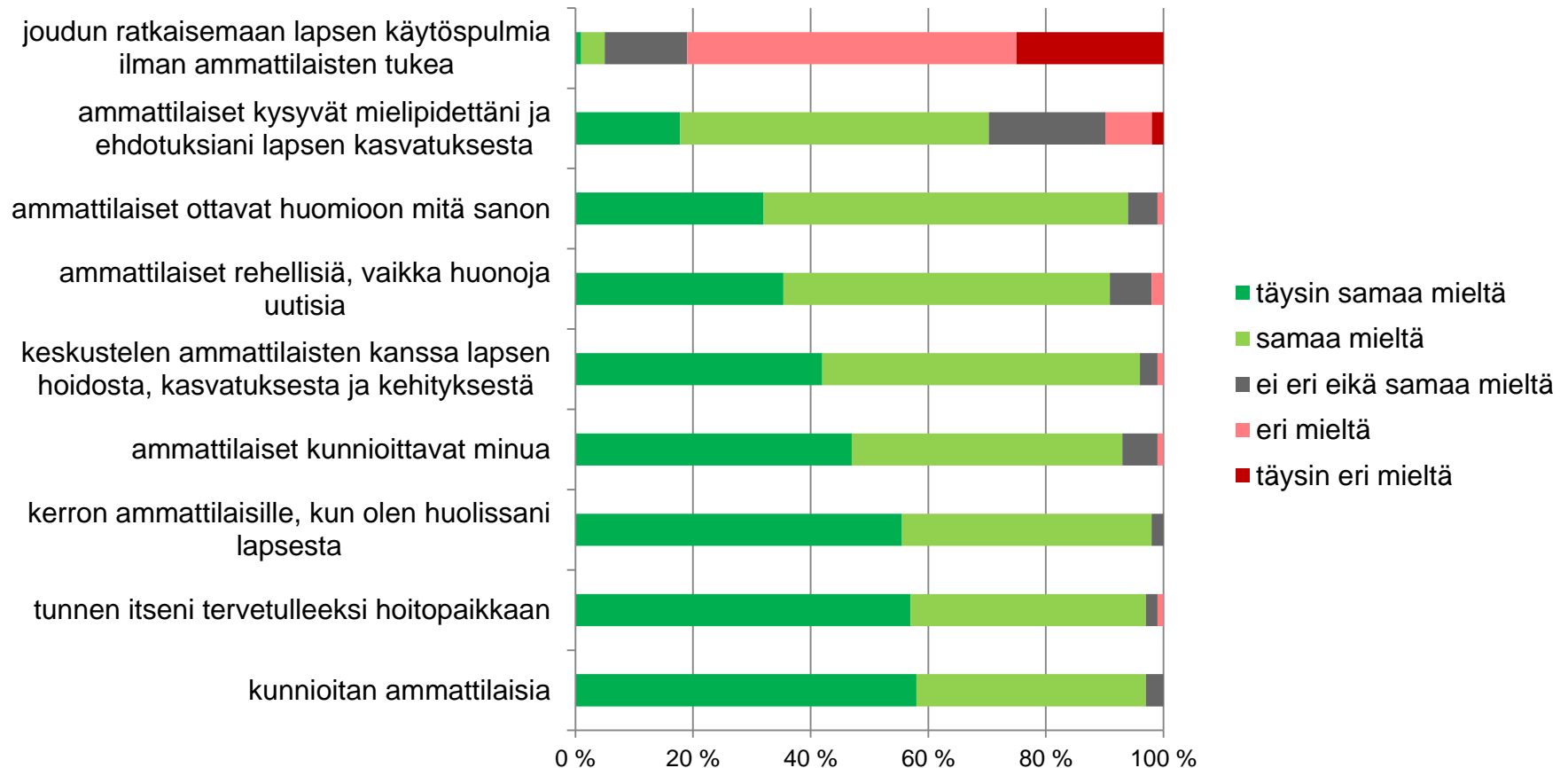
Nelivuotiaiden lasten vanhempien tyytyväisyys varhaiskasvatukseen, %

Nelivuotiaiden lasten vanhempien käsityksiä lapsen viihtymisestä varhaiskasvatuksessa, %

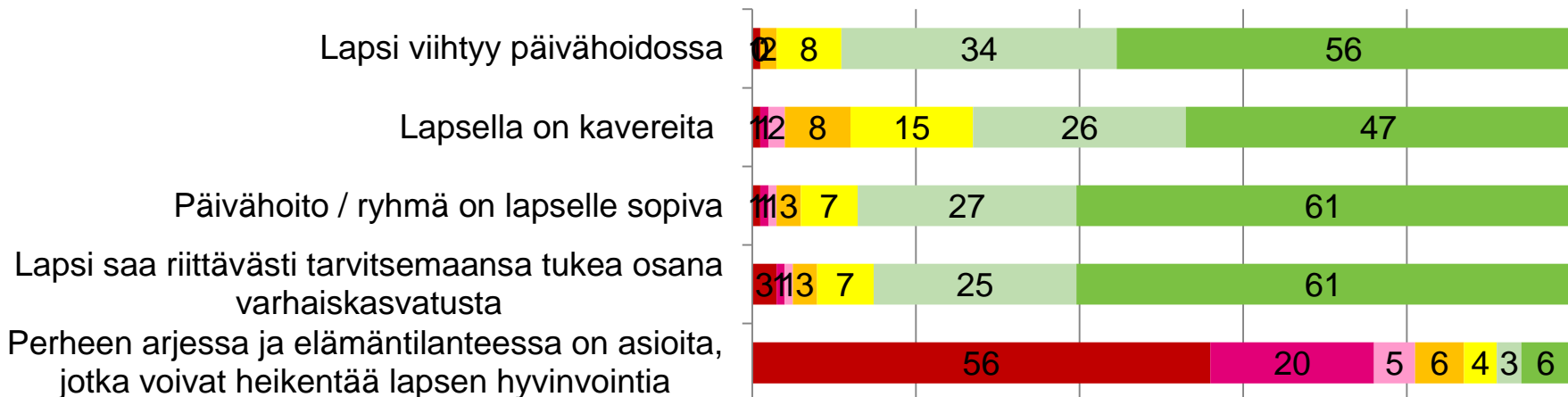

Nelivuotiaiden lasten vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta varhaiskasvatuksessa, %

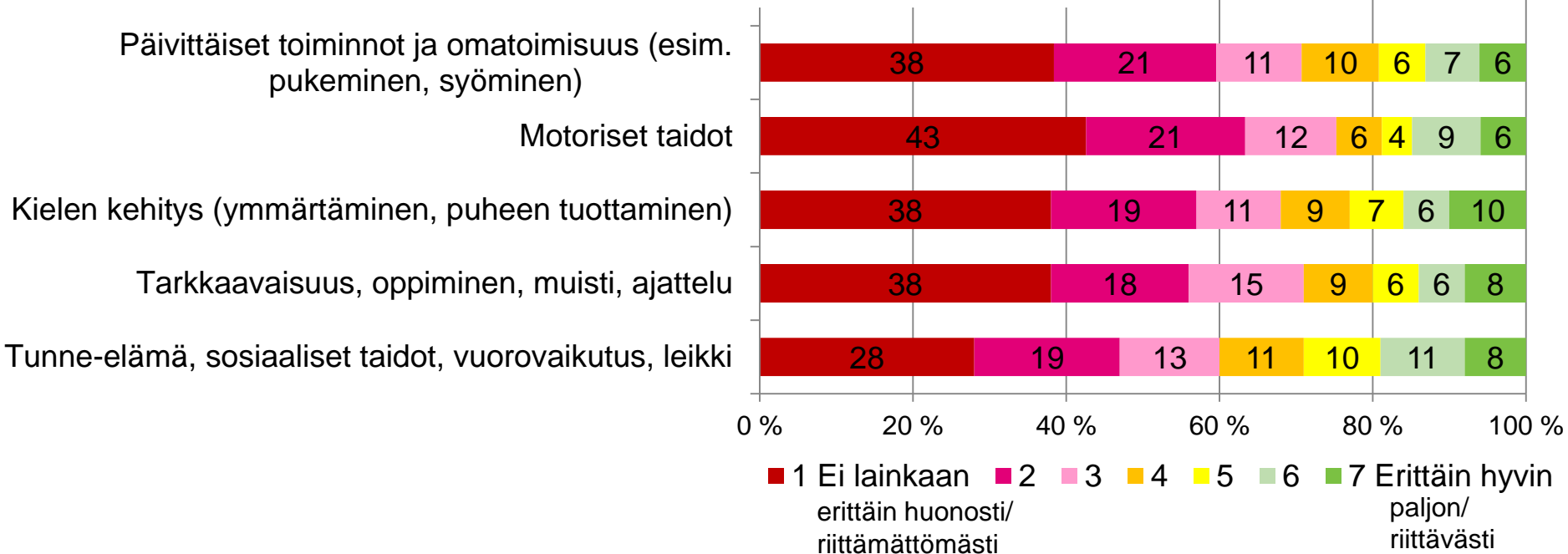

Varhaiskasvatuksen arvio nelivuotiaasta, %

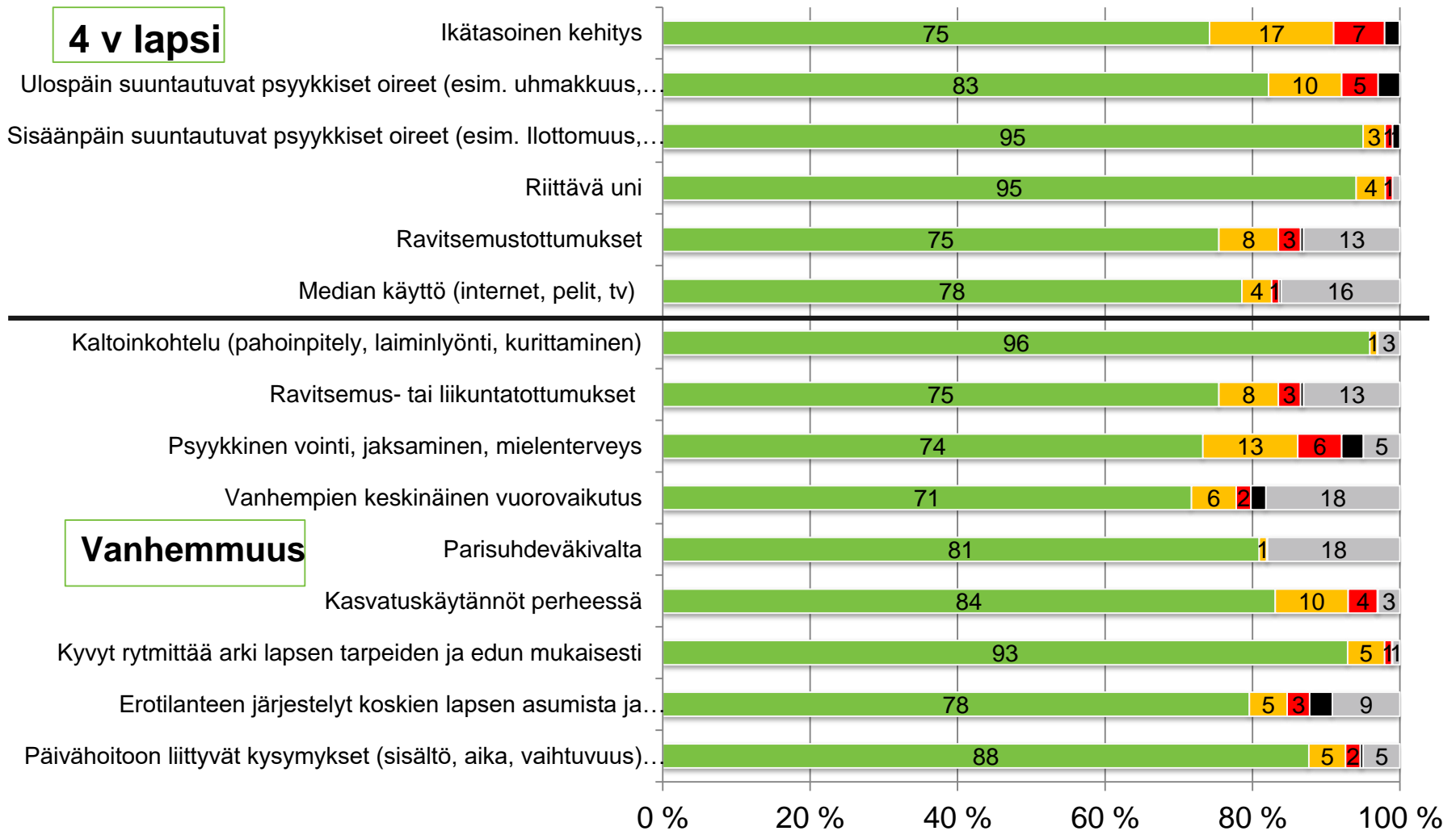
Lapsi tarvitsee keskimääräistä enemmän tukea seuraaviin asioihin:

Terveydenhoitajan tunnistama tuen tai hoidon tarve

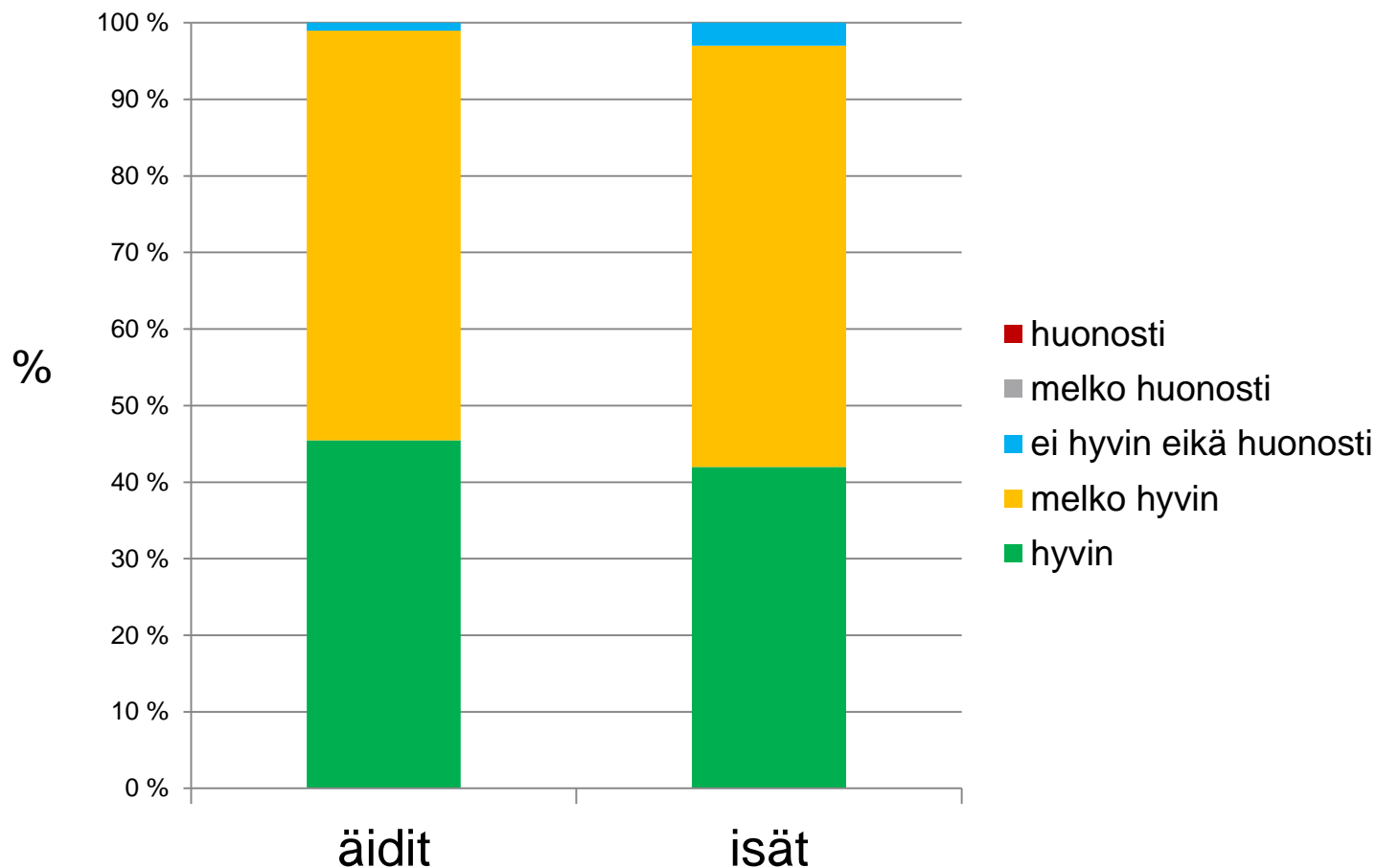
■ Ei lainkaan ■ Vähän ■ Jonkin verran ■ Paljon ■ En tiedä

4 v lapsi

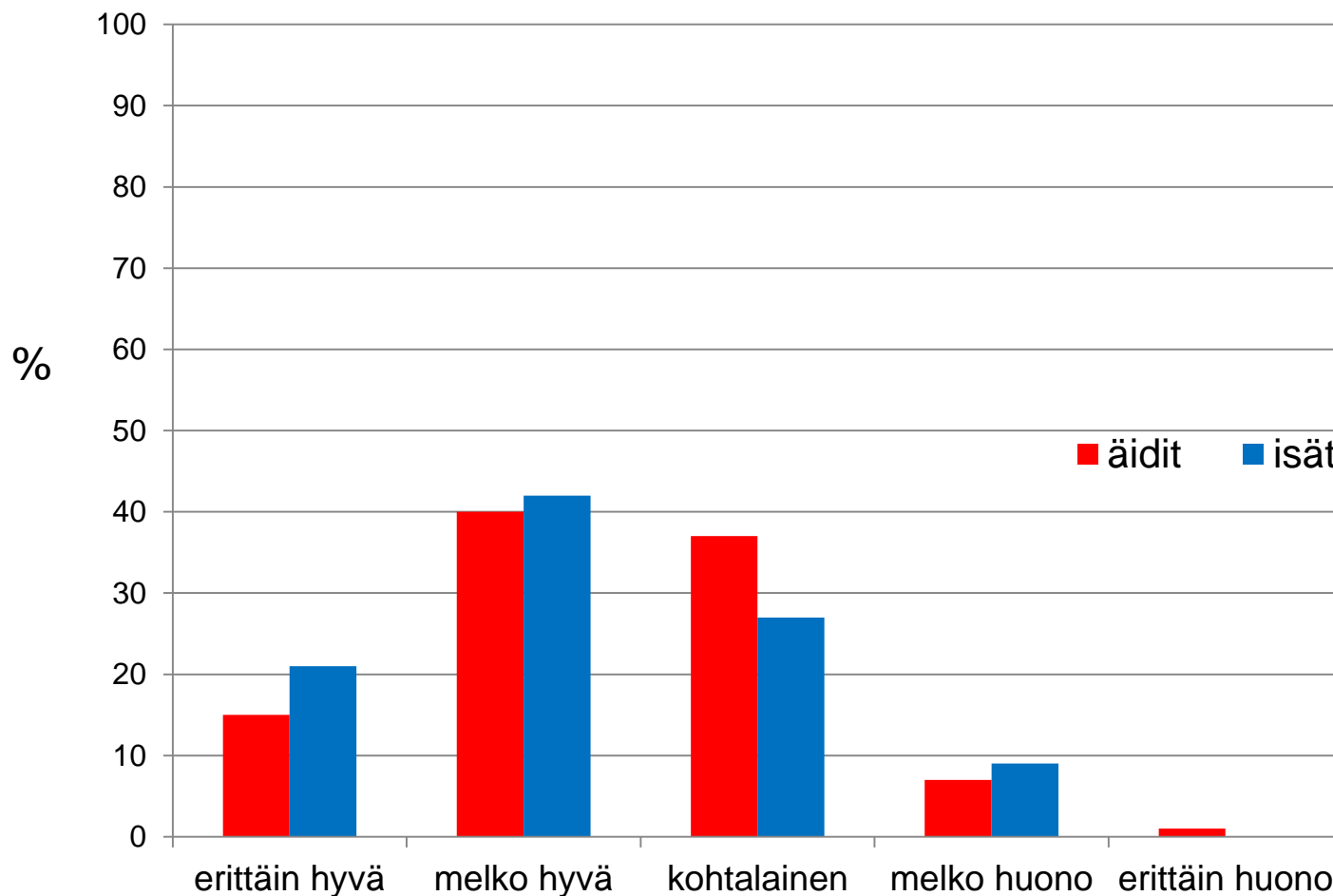

Vanhemmuus

Nelivuotiaiden lasten vanhempien kokemuksia perheen arjen toimivuudesta, %

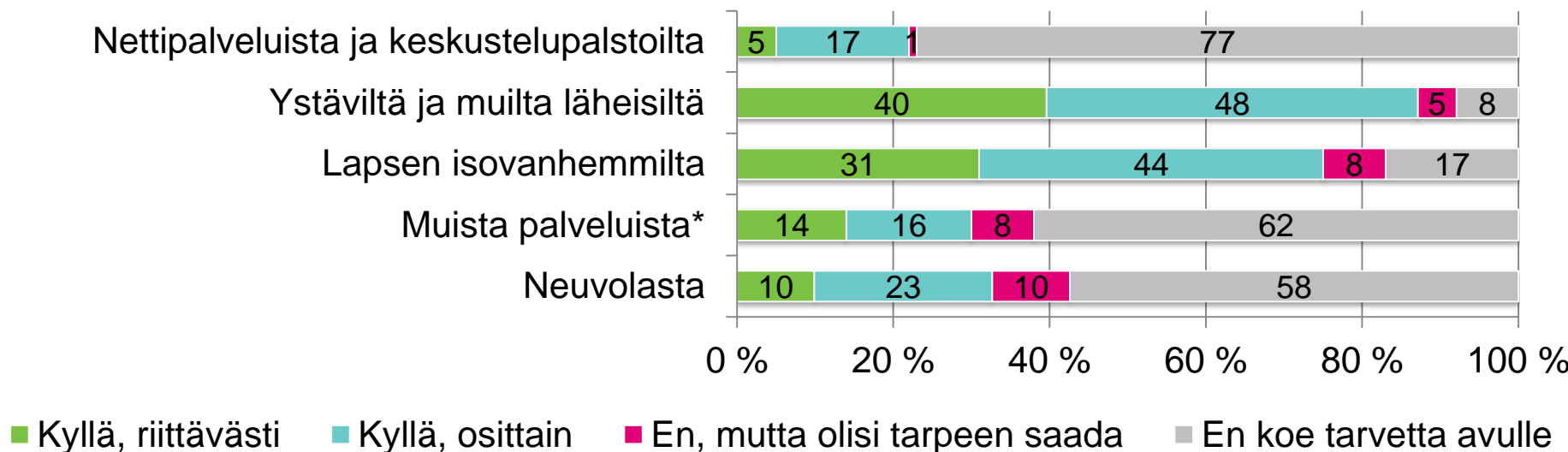
Nelivuotiaiden lasten vanhempien kokemuksia perheen taloudellisesta tilanteesta, %

Nelivuotiaiden lasten vanhempien huoli omasta jaksamisesta ja kokemukset tuen saamisesta, %

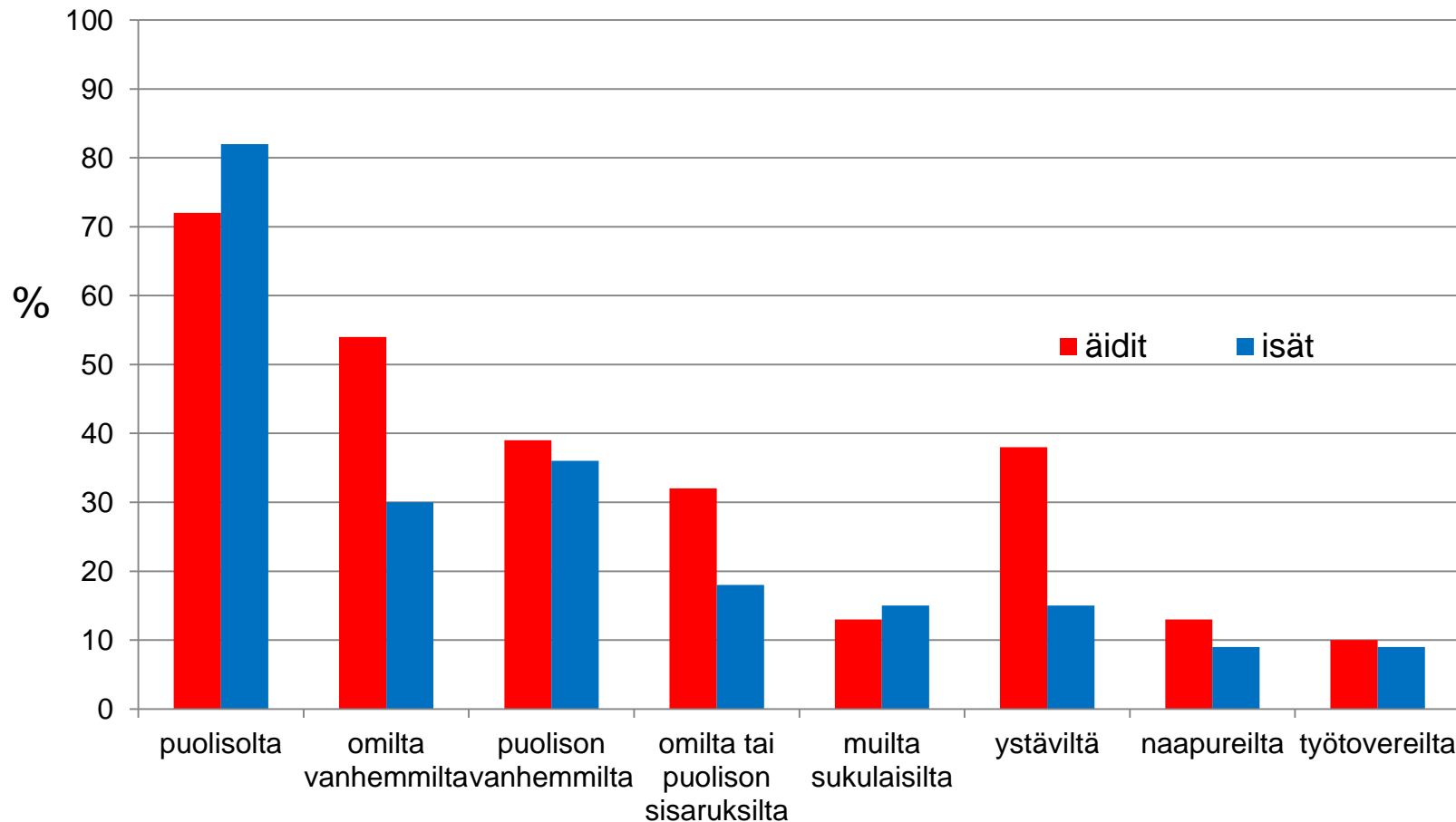
- Onko vanhempi ollut huolissaan jaksamisestaan
  - Ei 54 %
  - Kyllä, olen kertonut asiasta jollekin 40 %
  - Kyllä, mutta en ole kertonut asiasta kenellekään, 6%

Kokemus tuen avun saamisesta jaksamiseen liittyviin asioihin (n=140-147)

* Esim. terveyskeskus, mielenterveyspalvelut, nuorisotoimen palvelut, kasvatus- ja perheneuvola, lastensuojelu

Nelivuotiaiden lasten vanhempien kokemuksia riittävän konkreettisen avun tai henkisen tuen saamisesta vanhemmuuteen, %

Yhteenveto / vanhemmat

- Suuri osa kyselyyn vastanneista nelivuotiaan lapsen vanhemmista kokee perheen arjen sujuvan hyvin.
- Kaksi kolmesta perheestä tulee taloudellisesti hyvin toimeen. Isien kokemukset toimeentulosta ovat jonkin verran äitien kokemuksia myönteisempiä.
- Puolet vanhemmista ollut huolissaan omasta jaksamisestaan.
- Tukea vanhemmuuteen odotetaan ja saadaan ennen kaikkea läheisiltä. Puolisot ovat toisilleen tärkeä avun ja tuen lähde, äidit saavat isiä enemmän tukea myös omilta vanhemmiltaan sekä ystäviltä.
- Vastaamatta jättäneillä enemmän pulmia ja huolia?

Yhteenveto / varhaiskasvatus

- Vanhemmat tyytyväisiä varhaiskasvatuksen laatuun, pulmalliseksi koetaan jossain määrin lapsiryhmän koko, henkilöstömäärä sekä henkilöstön pysyvyys.
- Lasten kulttuurisen taustan huomioiminen varhaiskasvatuksessa on vanhemmille vähemmän tuttu asia.
- Suuri osa vanhemmista kokee lapsen viihtyvän hyvin varhaiskasvatuksessa, pienellä osalla lapsia pulmia selvittää ryhmässä.
- Vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön kunnioitus on vastavuoroista. Valtaosa vanhemmista keskustelee ammattilaisten kanssa lapsesta ja mahdollisista huolistaan, pieni osa kokee jäävänsä vaille tukea.
- Pienelle osalle tarvittaisiin lisää kohdennettua tukea?

Yhteenveto / tuen tarve

- Varhaiskasvatuksen ammattilaisten mukaan nelivuotiailla on eniten tuen tarvetta sosiaalisissa taidoissa (suuri tarve n. 1/5 lapsista); huolta perheen arjesta noin 1/10 lapsen kohdalla.
- Terveystenhoitajat havainneet tuen tarvetta eniten lapsen ikätasoisessa kehityksessä ja ulospäin suuntautuvissa psyykkisissä oireissa sekä vanhempien psyykkisessä voinnissa ja jaksamisessa – paljon tukea tarvitsevien osuus kuitenkin alle 1/10.
- Jossain määrin harmaita alueita neuvolassa (paljon EOS-vastauksia): lapsen median käyttö, vanhempien välinen vuorovaikutus, parisuhdeväkivalta, ravitsemus.
- Neuvolan ja varhaiskasvatuksen tietojen vaihto ja yhteistyö tärkeää, esim. perhekeskusmalli voi tarjota kehyksen.